

એકાત્મકતા, સમતા અને સામાજિક સમરસતા સરકારનાં માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો છે - શ્રી થાવરચંદ ગેહલોત

અનુસૂચિત જાતિઓ માટે શિષ્યાવૃત્તિઓ પર સામાજિક ન્યાય અને સશક્તિકરણ

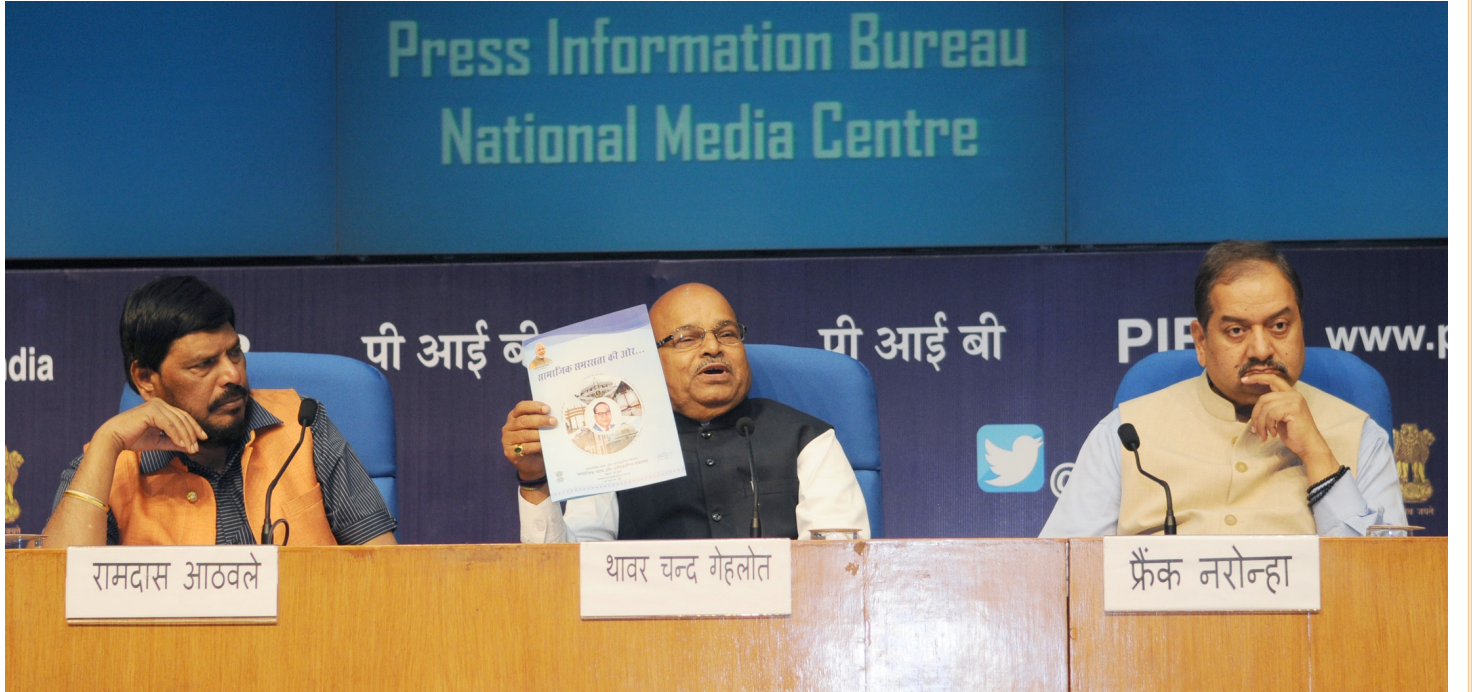
મંત્રાલયનાં બજેટનો આશરે 54 ટકા હિસ્સો ફાળવવામાં આવ્યો

સરકાર દ્વારા ડો. આંબેડકર સાથે સંબંધિત પાંચ સ્થળોને 'પંચતીર્થ' જાહેર કરવામાં આવ્યાં

વરિષ્ઠ નાગરિકો માટે નવી યોજના "રાષ્ટ્રીય વયોશ્રી યોજના" લોચ કરવામાં આવી

અનુસૂચિત જાતિઓ/અનુસૂચિત જનજાતિઓ માટે અત્યાચારનાં કેસની સુનાવણી આરોપનામું દાખલ થયાની તારીખથી બે મહિનાની અંદર પૂર્ણ થશે

Posted On: 15 APR 2017 5:18PM by PIB Ahmedabad

નવી દિલ્હી, 17-04-2017

સરકારે સામાજિક ન્યાય અને સશક્તિકરણ માટે વિવિધ પહેલો હાથ ધરી છે. આ દિશામાં એકાત્મકતા, સમતા અને સામાજિક સમરસતા માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો છે. આવું કેન્દ્રીય સામાજિક ન્યાય અને સશક્તિકરણ મંત્રી શ્રી થાવરચંદ ગેહલોતે આજે અહીં ભારતરત્ન ડો. ભીમરાવ આંબેડકરની જન્મજયંતિની ઉજવણી કરવા "સામાજિક કલ્યાણની મુખ્ય પહેલો" પર આયોજિત પત્રકાર પરિષદમાં જણાવ્યું હતું. રાજ્ય કક્ષાનાં કેન્દ્રીય સામાજિક ન્યાય અને સશક્તિકરણ મંત્રી શ્રી રામદાસ આઠવલે પણ આ પરિષદમાં હાજર હતાં.

શ્રી ગેહલોતે મીડિયાના પ્રતિનિધિઓને માહિતી આપી હતી કે, અનુસૂચિત જાતિઓ અને અન્ય પછાત વર્ગો (ઓબીસી)/વિમુક્ત, વિચરતી અને અર્ધ-વિચરતી જનજાતિઓ (ડીએનટી) માટે 14 શિષ્યાવૃત્તિ યોજનાઓ ડિજિટલ પેમેન્ટ હેઠળ 3.54 કરોડ વિદ્યાર્થીઓને આવરી લે છે. શિષ્યાવૃત્તિની તમામ રકમ વિદ્યાર્થીઓના બેંક ખાતામાં જમા થાય છે અને અનુસૂચિત જાતિઓના વિદ્યાર્થીઓના બેંક ખાતામાં 60 ટકા આધાર જોડાયેલ થયેલું છે. અનુસૂચિત જાતિઓ માટે શૈક્ષણિક સશક્તિકરણ શિષ્યાવૃત્તિઓ, વિદ્યાર્થીઓ માટે છાત્રાલયો, માર્ગદર્શન સુવિધાઓ, સંકુલો, સંસ્થાઓના નિર્માણ/સુધારા માટે મૂડી વગેરે મારફતે કરવામાં આવે છે. ભારત સરકારનું માનવું છે કે તમામ માટે શિક્ષણ સશક્તિકરણની ચાવી છે. સામાજિક ન્યાય અને સશક્તિકરણ મંત્રાલય સાત વિવિધ પ્રકારની શિષ્યાવૃત્તિઓનો અમલ કરે છે, જેમાં સામેલ છે:

મેટ્રિક પૂર્વે અને પછીની શિષ્યાવૃત્તિઓ; વર્ગમાં ટોચના વિદ્યાર્થીને શિષ્યાવૃત્તિ; રાષ્ટ્રીય વિદેશી શિષ્યાવૃત્તિ; યુજીસી દ્વારા સંચાલિત અનુસૂચિત જાતિઓના વિદ્યાર્થીઓ માટે રાષ્ટ્રીય ફેલોશિપ; પ્રદૂષિત વ્યવસાયોમાં સંકળાયેલા લોકોના બાળકો માટે મેટ્રિક પૂર્વેની શિષ્યાવૃત્તિ; અનુસૂચિત જાતિઓ અને ઓબીસી (70:30નો રેશિયો) વિદ્યાર્થીઓ માટે શુલ્ક નિ:

તાલીમ; અને લાયકાતમાં સુધારો. સામાજિક ન્યાય અને સશક્તિકરણ મંત્રાલયનાં બજેટનો આશરે 54 ટકા હિસ્સો અનુસૂચિત જાતિઓ માટે શિષ્યાવૃત્તિ પાછળ ખર્ચાય છે.

મંત્રીએ ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે, સરકાર અનુસૂચિત જાતિઓનાં સામાજિક, આર્થિક અને શૈક્ષણિક ઉત્થાન માટે પ્રતિબદ્ધ છે અને એટલે વિવિધ મંત્રાલયોની નીતિઓ અને યોજનાઓ અનુસૂચિત જાતિઓનાં લક્ષિત લાભ અને પ્રગતિ માટે છે. અનુસૂચિત જાતિઓ અને અનુસૂચિત જનજાતિઓ (અત્યાચાર નિવારણ) કાયદો, 1989માં સુધારો કરવામાં આવ્યો છે અને 26.1.2016થી તેનો અમલ કરવામાં આવ્યો છે. હવે અનુસૂચિત જાતિઓ/અનુસૂચિત જનજાતિઓ સામે અત્યાચારનો કેસ આરોપનામું ઘડાયાની તારીખથી બે મહિનાની અંદર પૂરો કરવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો છે.

કાયદા હેઠળ સંશોધિત નિયમો, 2016 14 એપ્રિલ, 2016થી અમલમાં આવ્યાં હતાં. નવા અને વર્તમાન અપરાધો માટે રાહત વધારવામાં આવી છે. પ્રથમ વખત બળાત્કાર અને સામૂહિક બળાત્કારનાં અપરાધોને સામેલ કરવામાં આવ્યાં છે. સામૂહિક બળાત્કારનાં કેસમાં રાહતની રકમ વધારીને રૂ. 8.25 લાખ અને બળાત્કારનાં કેસમાં રાહત રકમ અગાઉની રૂ. 1.20 લાખથી વધારીને રૂ. 5 લાખ કરવામાં આવી છે. એકસકલ્પિત વિશેષ અદાલતોની સંખ્યા 194 છે. 32 રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં જિલ્લા સેશન કોર્ટને વિશેષ અદાલતોનો દરજ્જો આપવામાં આવ્યો છે. અનુસૂચિત જાતિઓ અને અનુસૂચિત જનજાતિઓ સામે અપરાધોની ફરિયાદો દાખલ કરવા વિશેષ પોલીસ સ્ટેશનો પાંચ રાજ્યો બિહાર, છત્તિસગઢ, ઝારખંડ, કેરળ અને મધ્યપ્રદેશમાં સ્થાપિત કરવામાં આવ્યાં છે.

અનુસૂચિત જાતિઓના કૌશલ્ય વિકાસ અને ઉદ્યોગસાહસિકતા સંદર્ભે શ્રી ગેહલોતે કલ્ચું હતું કે, અનુસૂચિત જાતિઓ માટે વેન્યર કેપિટલ યોજના 2014-15માં શરૂ કરવામાં આવી હતી, જેની વિશિષ્ટતા અનુસૂચિત જાતિઓના ઉદ્યોગસાહસિકો માટે રૂ. 50 લાખથી રૂ. 15 કરોડની લોન આપવાની છે. અત્યાર સુધી 65 અનુસૂચિત જાતિના ઉદ્યોગસાહસિકોને રૂ. 236.66 કરોડની લોન મંજૂર કરવામાં આવી છે, જે સૌર ઊર્જા, વોટર ટ્રિટમેન્ટ પ્લાન્ટ્સ, ફૂડ પ્રોસેસિંગ અને બેવેરેજીસ, હોટેલ જેવા વિવિધ ક્ષેત્રોમાં છે. લાભાર્થીઓએ 9 પ્રોજેક્ટમાં પુનઃ

ચુકવણી

શરૂ કરી છે અને યોજના અનુસૂચિત જાતિઓના ઉદ્યોગસાહસિકો પર બહુસ્તરીય અસર પણ ધરાવે છે.

અત્યાર સુધી અનુસૂચિત જાતિ પેટાચોજના અને રાષ્ટ્રીય અનુસૂચિત જાતિ ધિરાણ અને વિકાસ નિગમ (એનએસએફડીસી), રાષ્ટ્રીય સફાઈ કમંચારીઓ ધિરાણ અને વિકાસ નિગમ (એનએસકેએફડીસી) અને રાષ્ટ્રીય પછાત વર્ગ ધિરાણ અને વિકાસ નિગમ (એનબીસીએફડીસી) હેઠળ તમામ રાજ્ય સરકારો દ્વારા કૌશલ્ય વિકાસ માટે તાલીમ આપવામાં આવે છે, જે અંતર્ગત 2014-15થી 2016-17 સુધી 1.5 લાખ લાભાર્થીઓને તાલીમ આપવામાં આવી છે. 48.42 ટકાને વેતન/સ્વરોજગારી મળી હતી.

શ્રી ગેહલોતે કલ્ચું હતું કે, ઉદ્યોગસાહસિકતા હેઠળ છેલ્લા ત્રણ વર્ષમાં અનુસૂચિત જાતિ પેટાચોજના હેઠળ આર્થિક પ્રવૃત્તિઓ માટે લોન લેનાર આશરે 17 લાખ લોકોને સખસિડીનો લાભ આપવામાં આવ્યો છે. છેલ્લા ત્રણ વર્ષમાં ઉદ્યોગસાહસિકતા માટે કોર્પોરેશન દ્વારા 8.12 લાખથી વધારે લાભાર્થીઓને લોન આપવામાં આવી છે.

તેમણે માહિતી આપી હતી કે, “રાષ્ટ્રીય વાયોશ્રી યોજના” નવી યોજના વર્ષિક નાગરિકોને એઈડ્સ એન્ડ આસિસ્ટેડ લિવિંગ ડિવાઇસના વિતરણ માટે તાજેતરમાં લોચ કરવામાં આવી છે, જે તેમને તેમની વય સાથે સંબંધિત શારીરિક ખામીમાં મદદરૂપ થશે તથા સારસંભાળ રાખનાર કે કુટુંબના અન્ય સભ્યો પરની નિર્ભરતા ઘટાડી સન્માનપૂર્વકનું ફળદાયક જીવન જીવવા તરફ દોરી જશે. આ મહત્વાકાંક્ષી યોજના દેશમાં પ્રથમ પ્રકારની છે, જે 3 વર્ષના સમયગાળામાં 5,20,000 વર્ષિક નાગરિકોને મદદરૂપ થશે તેવી અપેક્ષા છે.

મંત્રાલયે જણાવ્યું હતું કે, અનુસૂચિત જાતિ પેટાચોજના સ્કીમને વિશેષ કેન્દ્રિય સહાય હેઠળ રાજ્યોને ગરીબી રેખા નીચે જીવતા અનુસૂચિત જાતિના ઉત્થાન માટે 100 ટકા સહાય પ્રદાન કરવામાં આવી છે. આ સહાયનો ઉપયોગ આર્થિક પ્રવૃત્તિઓ માટે લોન લેનાર વ્યક્તિને મદદરૂપ રૂ. 10,000ની સખસિડી પ્રદાન કરવા થાય છે. છેલ્લા ત્રણ વર્ષ દરમિયાન આશરે 17 લાખ લોકોને સખસિડીમાંથી લાભ મળ્યો છે. અનુસૂચિત જાતિઓની 50 ટકા કે વધારે વસતિ ધરાવતા ગામડાઓને માળખાગત સુવિધા આપવામાં આવે છે (સૌર ઊર્જા, પીવાનું પાણી, માર્ગ વગેરે). આ યોજના હેઠળ અનુસૂચિત જાતિઓમાં કૌશલ્ય વિકાસ માટે ફંડ આપવામાં આવે છે.

તેમણે જણાવ્યું હતું કે, ડો. આંખેડકરની યાદમાં મંત્રાલયે 2014-15માં નીચેની ત્રણ યોજનાઓ લોચ કરી હતી:

(1) વિમુક્ત, વિચરતી અને અર્ધવિચરતી જનજાતિઓ (ડીએનટી) માટે વિચરતાં સમુદાયોના વિદ્યાર્થીઓને શિક્ષણની સુવિધા આપવા ડો. આંખેડકર પ્રી એન્ડ સ્કોલરશિપ સ્કીમ; (2) ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવવા આર્થિક રીતે પછાત વર્ગ (ઇબીસી)ના વિદ્યાર્થીઓને શિષ્યાવૃત્તિ સ્વરૂપે સહાય પ્રદાન કરવા ડો. આંખેડકર પોસ્ટ ગ્રેજુએટ સ્કોલરશિપ સ્કીમ; (3) વિદેશમાં અભ્યાસ કરવા અન્ય પછાત વર્ગો (ઓબીસી) અને આર્થિક રીતે નબળા વર્ગો (ઇબીસી) માટે ડો. આંખેડકર વ્યાજ સહાય યોજના. આ યોજનાનો ઉદ્દેશ ઓબીસી અને ઇબીસીના જરૂરિયાતમંદ વિદ્યાર્થીઓને વિદેશમાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવવામાં મદદ કરવાનો છે.

શ્રી ગેહલોતે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે, ડો. આંખેડકર તબીબી સહાય યોજના હેઠળ અનુસૂચિત જાતિઓ અને અનુસૂચિત જનજાતિઓની વર્ષે રૂ. 2,50,000/-થી ઓછી આવક ધરાવતી વ્યક્તિઓને કિડની, હૃદય, ચક્રત, કેન્સર અને મગજની સર્જરીની જરૂર હોય તેવી ગંભીર બિમારીઓ તથા અંગ પ્રત્યારોપણ અને કરોડરજ્જુની સર્જરી માટે પ્રદાન કરવામાં આવે છે. છેલ્લા ત્રણ વર્ષ દરમિયાન 168 દર્દીઓને આ કાર્યક્રમ હેઠળ સહાય પ્રદાન કરવામાં આવી છે.

આંતરજ્ઞાતિય લગ્ન મારફતે સામાજિક સંકલન માટેની ડો. આંખેડકર યોજના સંદર્ભે મંત્રીએ જણાવ્યું હતું કે, યોજનાનો ઉદ્દેશ નવદંપતિઓ દ્વારા આંતરજ્ઞાતિય લગ્નનાં સામાજિક રીતે સાહસિક નિર્ણયને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે અને તેમને લગ્નજીવનનાં પ્રારંભિક તબક્કામાં સ્થાયી થવા સક્ષમ બનાવવા નાણાકીય સહાય આપવાનો છે. દરેક દંપતિને રૂ. 5 લાખની રકમ બે હપ્તામાં આપવામાં આવે છે. છેલ્લા ત્રણ વર્ષ દરમિયાન 121 દંપતિઓને કાર્યક્રમ હેઠળ સહાય પ્રદાન કરવામાં આવી છે.

તેમણે એવી જાણકારી પણ આપી હતી કે, મહાન સંતોની જન્મતિથિ/પુણ્યતિથિની ઉજવણી કરવા ડો. આંખેડકર યોજના હેઠળ સહાયને માન્યતાપ્રાપ્ત કોલેજો/યુનિવર્સિટીઓ/સંસ્થાઓ અને રજિસ્ટર્ડ બિનસરકારી સંસ્થાઓ (એનજીઓ)ને સહાય પ્રદાન કરવામાં આવી છે, જે છેલ્લા બે વર્ષથી અસ્તિત્વમાં છે, જેનો ઉદ્દેશ સામાજિક ન્યાય માટે, અસમાનતા અને ભેદભાવ દૂર કરવા તથા સમાજનાં નબળા વર્ગોની સ્થિતિ સુધારવા અવિરતપણે કામ કરનાર મહાન સંતોની જન્મજયંતિ ઉજવવાનો છે. છેલ્લા બે વર્ષ દરમિયાન 43 બિનસરકારી સંસ્થાઓને સહાય આપવામાં આવી છે.

તેમણે કલ્ચું હતું કે, મ્હોમાં જન્મભૂમિ, લંડનમાં ફિંગ હેનરી રોડ પર શિક્ષાભૂમિ 10, નાગપુરમાં દીક્ષાભૂમિ, નવી દિલ્હીમાં 26, અલીપુર રોડ પર સ્થિત પતિનિર્વાહ ભૂમિ અને મુંબઈનાં દાદરમાં ચૈત્યભૂમિ જેવા ડો. આંખેડકર સાથે સંકળાયેલા સ્થળોને ભારત સરકારે ‘પંચતીર્થ’ જાહેર કરવામાં આવ્યાં છે.

મંત્રાલયે જણાવ્યું હતું કે, ડો. આંખેડકર ફાઉન્ડેશને ડો. આંખેડકરનાં નામ સાથે સંલગ્ન જાણીતા સ્થળો વિકસાવવા માટેની યોજનાને અંતિમ ઓપ આપ્યો છે. મહાડમાં સ્મારકનું નિર્માણ કરવા રૂ. 1,36,000,00/-ના ખર્ચે મંજૂરી આપવામાં આવી છે. મહાડ સત્યાગ્રહનું નેતૃત્વ 20 માર્ચ, 1927ના રોજ ડો. બી. આર. આંખેડકરે લીધું હતું, જેનો ઉદ્દેશ વંચિતો અને પછાત વર્ગોને જાહેર ટાંકીમાંથી પાણીનો ઉપયોગ કરવાની છૂટ અપાવવાનો હતો. નાગપુરનાં જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ (ડીએમ)એ મહારાષ્ટ્રનાં શિંચોલીમાં મ્યુઝિયમ બિલ્ડિંગ માટે રૂ. 4,36,90,685/-ની ફાળવણી કરી છે.

તેમણે માહિતી આપી હતી કે, રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો દ્વારા અનુસૂચિત જાતિ પેટા યોજના/જનજાતિ પેટા યોજનાનો અમલ ઉત્સાહપૂર્વક થઈ રહ્યો છે. અનુસૂચિત જાતિઓનાં કલ્યાણ માટે ફાળવણી બીજા 2016-17માં રૂ. 38,833 કરોડથી વધારીને 2017-18માં રૂ. 52,393 કરોડ કરવામાં આવી છે, જે 35 ટકાનો વધારો સૂચવે છે. હવે અનુસૂચિત જાતિઓની પેટાચોજનાનાં નિરીક્ષણ અને અમલની જવાબદારી સામાજિક ન્યાય અને સશક્તિકરણ મંત્રાલયને સુપરત કરવામાં આવી છે.

શ્રી ગેહલોતે કલ્ચું હતું કે, તેમનું મંત્રાલય હાથ સફાઈ કામદારોને અમાનવીય કામગીરમાંથી મુક્તિ અપાવવા રૂ. 40,000/-ની એક વખત સહાય પ્રદાન કરે છે તથા હાથ સફાઈ કામદારોનાં પુનઃ

સ્થાપન

યોજના હેઠળ વૈકલ્પિક રોજગારીમાં સાંકળવા માટે વ્યાજનાં નીચા દરે કૌશલ્ય તાલીમ અને લોન્સ પણ પ્રદાન કરે છે. છેલ્લા ત્રણ વર્ષમાં 11,598 લોકોને રૂ. 40,000/-ની એક વખત સહાય પ્રદાન કરવામાં આવી છે અને 13,827 લોકોને કૌશલ્ય વિકાસની તાલીમની પહેલ કરવામાં આવી છે.

તેમણે કલ્ચું હતું કે, સરકારી બેંકોની દરેક શાખાને નાણાં મંત્રાલયે અનુસૂચિત જાતિ/અનુસૂચિત જનજાતિઓનાં ઓછામાં ઓછા એક યુવાનને ઉદ્યોગસાહસિક તરીકે પ્રોત્સાહન આપવાની જવાબદારી સુપરત કરવામાં આવી છે, જેથી તેમની વચ્ચે રોજગારીનું વધારે સર્જન થાય.

